

การศึกษาปัญหาในกระบวนการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา
หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบ
และสาขาวิชาจริยศาสตร์ศึกษา ภาควิชามนุษยศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

A Study of Problem relating to the Process of Doing Theses
of Students Studying in Master of Arts Programs in Comparative
Religion and Ethical Studies, Department of Humanities,
Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University

อรวรรณ เอกเอี่ยมณี, ประชุมพร คล้ายถม
Orawan Aekauemanee, Prachumporn klaeythom
ภาควิชามนุษยศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาในกระบวนการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต $\bar{x}$ สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบและสาขาวิชาจริยศาสตร์ศึกษา ภาควิชามนุษยศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับของปัญหาและเปรียบเทียบปัญหาในกระบวนการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบและสาขาวิชาจริยศาสตร์ศึกษา โดยผู้วิจัยทำการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเคยเป็นนักศึกษาของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบและสาขาวิชาจริยศาสตร์ศึกษา ที่สำเร็จการศึกษาในปี พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๕ (๕ ปีย้อนหลัง) จำนวน ๒๗ คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้วิเคราะห์ผลข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีปัญหาในกระบวนการทำวิทยานิพนธ์ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = ๒.๓๒$) โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีปัญหาส่วนตัว ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = ๒.๗๘$) รองลงมาคือ มีปัญหาในขั้นตอนการทำโครงร่างวิทยานิพนธ์ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = ๒.๓๖$) มีปัญหาในขั้นตอนการสอบโครงร่างวิทยานิพนธ์ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = ๒.๒๓$) และมีปัญหา

ในขั้นตอนการทำวิทยานิพนธ์ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = ๒.๕๕$) และมีปัญหากับเจ้าหน้าที่ที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = ๑.๗๐$) ตามลำดับ และผลการศึกษาเปรียบเทียบกับสถิติ t-test พบว่า นักศึกษาทั้ง ๒ หลักสูตรมีปัญหาในกระบวนการทำวิทยานิพนธ์ไม่แตกต่างกัน ($p\text{-value} = ๐.๙๑๙$) ข้อเสนอแนะจากการวิจัยคือ ภาควิชาฯ และหลักสูตรฯ ควรมีการจัดอบรมการเขียนวิทยานิพนธ์ให้กับนักศึกษาตั้งแต่เริ่มเข้าศึกษา และหลักสูตรฯ ควรเร่งรัดให้นักศึกษาเลือกหัวข้อที่จะทำวิทยานิพนธ์ให้ได้ก่อนเรียนจบรายวิชา (coursework) รวมถึงภาควิชาฯ ควรสร้างระบบการติดตามความก้าวหน้าของนักศึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปคือ ควรศึกษาปัญหาส่วนตัวที่นักศึกษาประสบและเป็นปัจจัยสำคัญให้ทำวิทยานิพนธ์ล่าช้าโดยศึกษากับนักศึกษาในภาควิชาอื่น ๆ หรือ หลักสูตรอื่นๆ ทั้งระดับปริญญาโท และปริญญาเอก โดยเฉพาะนักศึกษาที่ยังศึกษาอยู่ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน และควรศึกษาเชิงคุณภาพกับคณาจารย์ในหลักสูตรฯ

คำสำคัญ: ปัญหา, กระบวนการ, วิทยานิพนธ์, นักศึกษา, เปรียบเทียบ, มหาวิทยาลัยมหิดล

Abstract

The study, “Problems in the Thesis Writing Process Among Students in the MA Programs in Comparative Religion and Ethical Studies, Department of Humanities, Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University,” is a quantitative research aiming to study levels of problems and compare problems found in the thesis writing process among students in the MA Programs in Comparative Religion and Ethical Studies. Samples were 27 former students in the MA Programs in Comparative Religion and Ethical Studies who were graduated between 2008 and 2012. The data collection tool was questionnaires. Percentage, average and T-Test were used to analyze the data.

Findings showed that most samples had a low level of problems ($=2.32$). The samples had a moderate level of personal problems ($=2.78$); and low levels of problems in the process of proposal defense ($=2.23$), in the process of thesis writing ($=2.55$) and in contacting office staff ($=1.70$), consecutively. The analysis with T-Test showed that no difference existed between students from different Programs. (The $p\text{-value}$ was 0.919.)

It is recommended that the Department and Programs should provide a training in thesis writing to students from the beginning. The Programs should encourage students to find research topics before they complete their coursework. The Department should develop a system to track students' progress. It is also recommended that a further study be conducted on students' personal problems, which appeared to be the most important factor that delayed the thesis writing process. The study should be conducted on students in other departments or programs both in the MA and PhD levels. It should focus on students who are studying so that the latest information is obtained. A qualitative study should also be conducted with lecturers in the programs.

Keywords: Problem, Process, Theses, Students, Comparative, Mahidol University

บทนำ

ในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของหลายๆ สถาบันการศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนในปัจจุบัน การทำวิจัยเป็นเรื่องปกติในการศึกษาระดับนี้ บางมหาวิทยาลัยแบ่งแผนการเรียนในระดับปริญญาโท ออกเป็น ๒ แผนการเรียน คือ แผน ก มีการทำวิทยานิพนธ์ และแผน ข มีการทำสารนิพนธ์ ให้นักศึกษา ได้ตัดสินใจตั้งแต่เลือกเข้าเรียนตามความเหมาะสมของแต่ละคน อย่างไรก็ตาม แม้รูปแบบในการเรียน แต่ละแผนจะมีความแตกต่างกัน แต่เงื่อนไขการสำเร็จการศึกษาของทุกสถาบันก็เหมือนกัน คือ นักศึกษา จะต้องผ่านการสอบวิทยานิพนธ์หรือสารนิพนธ์

เงื่อนไขการสำเร็จการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดลก็เช่นเดียวกัน เพราะบัณฑิตวิทยาลัยได้ระบุไว้ในข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหิดล ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ.๒๕๕๖ หมวด ๙ การสำเร็จ การศึกษา ข้อ ๕๗.๒.๑ นักศึกษาระดับปริญญาโท แผน ก แบบ ก๑ ข้อ (๔) ต้องสอบวิทยานิพนธ์ผ่าน ข้อ ๕๗.๒.๒ นักศึกษาระดับปริญญาโท แผน ก แบบ ก๒ ข้อ (๕) ต้องสอบวิทยานิพนธ์ผ่าน ข้อ ๕๗.๒.๓ นักศึกษาระดับปริญญาโท แผน ข ข้อ (๖) ต้องสอบสารนิพนธ์ผ่าน^๑ ด้วยข้อกำหนดดังกล่าว หลักสูตร ต่างๆ ในทุกคณะของมหาวิทยาลัย จึงต้องนำไปปฏิบัติตาม การสอบวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ให้ปรากฏ ผล “ผ่าน” จึงเป็นหัวใจสำคัญสำหรับนักศึกษาในทุกหลักสูตรในมหาวิทยาลัย

^๑ ข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหิดล ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๖.

หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบและสาขาวิชาจริยศาสตร์ศึกษา ภาควิชามนุษยศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นหลักสูตรที่มีเกณฑ์การวัดผลและการสำเร็จการศึกษาเป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัยมหิดล ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา โดยสาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบได้กำหนดเกณฑ์การสำเร็จการศึกษาไว้นักศึกษาต้องเสนอวิทยานิพนธ์ และสอบปากเปล่าขั้นสุดท้าย^๒ ส่วนสาขาวิชาจริยศาสตร์ศึกษาระบุเกณฑ์การสำเร็จการศึกษาว่านักศึกษาต้องสอบผ่านวิทยานิพนธ์^๓ โดยทั้ง ๒ หลักสูตรกำหนดให้นักศึกษาต้องสำเร็จการศึกษาภายใน ๕ ปี นับตั้งแต่วันเข้าศึกษา แต่ที่ผ่านมาปรากฏว่ามีนักศึกษาที่ใช้ระยะเวลาทั้งศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เกิน ๕ ปี ซึ่งตามกำหนดนักศึกษาต้องใช้เวลาศึกษารายวิชาเรียน (coursework) ๑ ปีครึ่ง และทำวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จภายใน ๓ ปีครึ่ง โดยนักศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาในกระบวนการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งอาจจะทำให้ไม่สำเร็จการศึกษาตามกำหนด

ประสบการณ์ในการทำงานหลักสูตรฯ ของผู้วิจัยพบว่า นักศึกษามีปัญหาในกระบวนการทำวิทยานิพนธ์ด้วยเหตุผลที่แตกต่างกันไป เช่น บางรายไม่มีเวลาทำ เนื่องจากหลังจบการศึกษารายวิชาเรียน (coursework) ก็กลับไปทำงานประจำ บางรายมีปัญหาเรื่องการเขียนวิทยานิพนธ์ เพราะไม่เคยมีประสบการณ์การทำวิจัยมาก่อนในระดับปริญญาตรี บางรายไม่มีเวลามาพบอาจารย์ที่ปรึกษา ฯลฯ แม้จะมีเหตุผลที่แตกต่างกันไปที่ทำให้กระบวนการทำวิทยานิพนธ์ล่าช้า แต่มีสิ่งหนึ่งที่นักศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาเหมือนกันคือ นักศึกษาไม่ทราบขั้นตอนการทำวิทยานิพนธ์ว่าขั้นตอนใดต้องดำเนินการอะไร ส่งเอกสารอะไร เจ้าหน้าที่และอาจารย์ที่ปรึกษาต้องให้คำปรึกษาแนะนำตลอดการทำวิทยานิพนธ์

กระบวนการในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษามีขั้นตอนต่างๆ หลายขั้นตอน หลักสูตรฯ ทั้ง ๒ หลักสูตรได้ดำเนินการตามขั้นตอนของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งในแต่ละขั้นตอน ปรากฏว่านักศึกษาเกิดปัญหาที่ทำให้ติดขัดกับการทำวิทยานิพนธ์ นักศึกษาบางรายใช้เวลาเลือกหัวข้อนาน หรือทำหัวข้อนี้ไปแล้ว ปรากฏปัญหาต่างๆ ทำให้เปลี่ยนหัวข้อ หรือบางรายหาแหล่งข้อมูลและเอกสารที่ใช้สืบค้นได้ยาก เนื่องจากข้อมูลมีน้อย นอกจากนี้ยังมีปัญหาอื่นๆ เช่น นักศึกษามีปัญหาด้านการเขียนเรียบเรียงเนื้อหาไม่ได้ ลำดับความไม่ชัดเจน ต้องแก้ไขซ้ำหลายครั้ง เป็นต้น ทั้งหมดนี้ เป็นปัญหาในกระบวนการทำวิทยานิพนธ์ ส่งผลให้นักศึกษาประสบความเครียดและวิตกกังวล ไม่สบายกายและใจ เกิดความท้อแท้ บางรายถึงกับหยุดไปเฉยๆ

^๒ คู่มือหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบ พ.ศ. ๒๕๕๒.

^๓ คู่มือหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจริยศาสตร์ศึกษา

จากที่กล่าวมาทั้งหมด ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาปัญหาในกระบวนการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบและสาขาวิชาจริยศาสตร์ศึกษา ภาควิชามนุษยศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาระดับของปัญหาในกระบวนการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาหลักสูตร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบและสาขาวิชาจริยศาสตร์ศึกษา ภาควิชามนุษยศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
๒. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัญหาในกระบวนการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาหลักสูตร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบและสาขาวิชาจริยศาสตร์ศึกษา ภาควิชามนุษยศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
๓. เพื่อทราบปัญหาที่พบในกระบวนการทำวิทยานิพนธ์และข้อเสนอแนะของนักศึกษาในการแก้ปัญหาในกระบวนการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา

คำถามการวิจัย

๑. นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบ และสาขาวิชาจริยศาสตร์ศึกษา มีปัญหาในกระบวนการทำวิทยานิพนธ์อยู่ในระดับใด
๒. นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบและสาขาวิชาจริยศาสตร์ศึกษา มีปัญหาในกระบวนการทำวิทยานิพนธ์แตกต่างกันหรือไม่

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาปัญหาในกระบวนการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบและสาขาวิชาจริยศาสตร์ศึกษา ภาควิชามนุษยศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจกับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ๒๗ คน โดยใช้แบบสอบถาม(Questionnaire) รวบรวมข้อมูลในเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเคยเป็นนักศึกษาของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบ และสาขาวิชาจริยศาสตร์ศึกษาที่สำเร็จการศึกษาในปี พ.ศ.๒๕๕๑-๒๕๕๕ (๕ ปีย้อนหลัง) จำนวน ๒๗ คน ทั้งนี้ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนมีนาคม พ.ศ.๒๕๕๗

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจมุ่งศึกษาในกระบวนการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบและสาขาวิชาจริยศาสตร์ศึกษา ภาควิชามนุษยศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน ๒๗ คน แบ่งเป็นนักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบ จำนวน ๒๐ คน และนักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจริยศาสตร์ศึกษา จำนวน ๗ คน เก็บข้อมูลในเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๒๗ คน ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น ๓ ตอนดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ หลักสูตร เพศ อายุ สถานภาพสมรส สถานภาพ อาชีพอื่น ๆ นอกเหนือจากการเป็นนักศึกษา ประสบการณ์ในการทำวิจัย ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนในการทำวิทยานิพนธ์ และความรู้ในการเข้าพบอาจารย์ที่ปรึกษา โดยใช้คำถามปลายเปิดและปลายปิด

ตอนที่ ๒ ปัญหาในกระบวนการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบและสาขาวิชาจริยศาสตร์ศึกษา ภาควิชามนุษยศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นคำถามปลายปิด และสร้างคำตอบให้เลือกเป็นมาตรวัดแบบไลเกิร์ต (Likert Scale)

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะ เป็นคำถามปลายเปิด ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นได้เสรี

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS for Windows Statistic Package for Social Sciences) ใช้สถิติวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยกระตุ้นด้วยอัตราส่วนร้อยละ (Percentage) ค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ (t-test)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มาจากสาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบ จำนวน ๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๔.๑ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน ๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๐.๔ มีอายุระหว่าง ๓๑-๔๐ ปี จำนวน ๑๒ คน

คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๔ มีสถานภาพโสด จำนวน ๑๒ คน หรือร้อยละ ๕๑.๙ และส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นฆราวาส จำนวน ๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๐.๔ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว จำนวน ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๔ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์ในการทำวิจัยก่อนทำวิทยานิพนธ์ จำนวน ๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๗.๘ แต่มีความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนในการทำวิทยานิพนธ์บ้าง จำนวน ๒๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๕.๒ และส่วนใหญ่มีความถี่ในการเข้าพบอาจารย์ที่ปรึกษา ๒ เดือนต่อครั้ง จำนวน ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๖

ระดับของปัญหาในกระบวนการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาหลักสูตร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบ และสาขาวิชาจริยศาสตร์ศึกษา

จากการศึกษาวิเคราะห์ระดับของปัญหาในกระบวนการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาหลักสูตร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบ และสาขาวิชาจริยศาสตร์ศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีปัญหาในกระบวนการทำวิทยานิพนธ์ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = ๒.๓๒$) โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีปัญหาส่วนตัว ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๒.๗๘$) รองลงมาคือ มีปัญหาในขั้นตอนการทำโครงร่างวิทยานิพนธ์ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = ๒.๓๖$) มีปัญหาในขั้นตอนการสอบโครงร่างวิทยานิพนธ์ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = ๒.๒๓$) และมีปัญหาในขั้นตอนการทำวิทยานิพนธ์ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = ๒.๕๕$) และมีปัญหากับเจ้าหน้าที่ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = ๑.๗๐$) ตามลำดับ รายละเอียดแสดงในตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ การวิเคราะห์ปัญหาในกระบวนการทำวิทยานิพนธ์ของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (N = ๒๗)

ข้อความ	ระดับปัญหา							
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ค่าระดับ
๑.๑ ปัญหาในขั้นตอนการทำโครงร่างวิทยานิพนธ์								
๑. ท่านไม่สามารถหาหัวข้อวิจัยที่ตรงกับความถนัดและสนใจ (missing= ๑ (๓.๗))	-	๔ (๑๔.๘)	๑๑ (๔๐.๗)	๑๐ (๓๗)	๑ (๓.๗)	๒.๕๙	๐.๙๓	น้อย
๒. ท่านไม่เข้าใจวิธีการเขียนโครงร่างวิทยานิพนธ์	-	๕ (๑๘.๕)	๑๔ (๕๑.๙)	๕ (๑๘.๕)	๒ (๗.๔)	๒.๗๔	๐.๙๘	ปานกลาง
๓. ท่านขาดแหล่งค้นคว้าเอกสารที่สะดวกในการทำโครงร่างวิทยานิพนธ์ (missing= ๓ (๑๑.๑))	-	-	๑๔ (๕๑.๙)	๖ (๒๒.๒)	๔ (๑๔.๘)	๒.๑๕	๑.๐๖	น้อย
๔. อาจารย์ในหลักสูตรไม่รับให้คำปรึกษาหัวข้อวิจัยที่ท่านสนใจ (missing= ๑ (๓.๗))	-	-	๑๐ (๓๗)	๑๐ (๓๗)	๖ (๒๒.๒)	๑.๗๘	๐.๘๕	น้อยที่สุด

๕. อาจารย์ในหลักสูตรที่เชี่ยวชาญในหัวข้อวิจัย ที่ผ่านสนใจควบคุมวิทยานิพนธ์ครบ ๕ เรื่อง ตามกำหนดแล้ว (missing= ๑ (๓.๗))	๑ (๓.๗)	๒ (๗.๔)	๑๑ (๔๐.๗)	๙ (๓๓.๓)	๓ (๑๑.๑)	๒.๔๘	๑.๐๕	น้อย
๖. ท่านมีความยากลำบากในการติดต่อขอเข้าพบ อาจารย์ในหลักสูตรเพื่อขอคำปรึกษาเกี่ยวกับ โครงร่างวิทยานิพนธ์ (missing= ๑ (๓.๗))	-	-	๙ (๓๓.๓)	๑๓ (๔๘.๑)	๔ (๑๔.๘)	๒.๑๑	๐.๘๐	น้อย
๗. ประธานหรือกรรมการที่ปรึกษาโครงร่าง วิทยานิพนธ์ใช้เวลาในการตรวจโครงร่าง วิทยานิพนธ์ (missing= ๑ (๓.๗))	-	๓ (๑๑.๑)	๑๑ (๔๐.๗)	๑๑ (๔๐.๗)	๑ (๓.๗)	๒.๕๒	๐.๘๙	น้อย
๘. ประธานหรือกรรมการที่ปรึกษาโครงร่าง วิทยานิพนธ์ไม่ให้อาจารย์ชัดเจนเกี่ยวกับ สิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไข (missing= ๑ (๓.๗))	-	๔ (๑๔.๘)	๑๐ (๓๗)	๙ (๓๓.๓)	๓ (๑๑.๑)	๒.๔๘	๑.๐๑	น้อย
๑.๒ ปัญหาในขั้นตอนการสอบโครงร่างวิทยานิพนธ์								
๙. ท่านมีความยากลำบากในการนัดวันสอบ กรรมการสอบโครงร่างวิทยานิพนธ์ (missing= ๑ (๓.๗))	-	๑ (๓.๗)	๗ (๒๕.๙)	๑๕ (๕๕.๖)	๓ (๑๑.๑)	๒.๑๕	๐.๘๒	น้อย
๑๐. ท่านไม่สามารถจับประเด็นและแก้ไขโครงร่าง วิทยานิพนธ์ตามคำแนะนำของกรรมการ ในวันสอบได้ (missing= ๑ (๓.๗))	-	๑ (๓.๗)	๙ (๓๓.๓)	๑๐ (๓๗)	๔ (๑๔.๘)	๒.๓๓	๑.๐๐	น้อย
รวม						๒.๓๖	๐.๖๘	น้อย
๑๑. ท่านมีความยากลำบากในการติดต่อขอ คำปรึกษาคณะกรรมการที่ปรึกษาโครงร่าง วิทยานิพนธ์ เพื่อแก้ไขโครงร่างวิทยานิพนธ์หลัง สอบ (missing= ๑ (๓.๗))	-	-	๙ (๓๓.๓)	๑๑ (๔๐.๗)	๖ (๒๒.๒)	๒.๐๔	๐.๘๕	น้อย
๑๒. ประธานหรือกรรมการที่ปรึกษาโครงร่าง วิทยานิพนธ์ใช้เวลาในการตรวจโครงร่าง วิทยานิพนธ์ที่ปรับปรุงหลังสอบ (missing= ๑ (๓.๗))	-	๕ (๑๘.๕)	๘ (๒๙.๖)	๘ (๒๙.๖)	๕ (๑๘.๕)	๒.๔๑	๑.๑๒	น้อย
รวม						๒.๒๓	๐.๘๐	น้อย
๑.๓ ปัญหาในขั้นตอนการทำวิทยานิพนธ์								
๑๓. ท่านขาดแหล่งค้นคว้าเอกสารที่สะดวกสำหรับ ทำวิทยานิพนธ์	-	๘ (๒๙.๖)	๘ (๒๙.๖)	๘ (๒๙.๖)	๓ (๑๑.๑)	๒.๗๘	๑.๐๑	ปาน กลาง
๑๔. ท่านขาดทักษะ ความรู้ความเข้าใจที่จำเป็น ในการวิจัย (เช่น การอ่านวิเคราะห์เอกสาร การสุ่มตัวอย่าง การสร้างเครื่องมือ การวิเคราะห์ ข้อมูลด้วยสถิติ การนำเสนอข้อมูล การเขียน อภิปรายผล)	-	๙ (๓๓.๓)	๑๐ (๓๗)	๕ (๑๘.๕)	๓ (๑๑.๑)	๒.๙๓	๑.๐๐	ปาน กลาง
๑๕. ท่านพบอุปสรรคที่ไม่คาดคิดในขั้นตอนการ ทำวิทยานิพนธ์ (เช่น การเข้าถึงกลุ่มตัวอย่าง การเก็บแบบสอบถามคืน)	๑ (๓.๗)	๑๑ (๔๐.๗)	๘ (๒๙.๖)	๖ (๒๒.๒)	๑ (๓.๗)	๓.๑๙	๐.๙๖	ปาน กลาง

๑๖. ท่านมีความยากลำบากในการติดต่อขอ คำปรึกษาจากประธานหรือกรรมการที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์	-	๖ (๒๒.๒)	๑๐ (๓๗)	๘ (๒๙.๖)	๓ (๑๑.๑)	๒.๗๐	๐.๙๕	ปาน กลาง
๑๗. ประธานหรือกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ใช้เวลานานในการตรวจงานที่ท่านส่ง (เช่น ร่างวิทยานิพนธ์ แบบสอบถาม)	-	๔ (๑๔.๘)	๑๑ (๔๐.๗)	๙ (๓๓.๓)	๓ (๑๑.๑)	๒.๕๙	๐.๘๙	น้อย
๑๘. ประธานหรือกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ไม่ให้คำอธิบายชัดเจนเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องปรับปรุง	-	๑ (๓.๗)	๑๓ (๔๘.๑)	๑๐ (๓๗)	๓ (๑๑.๑)	๒.๔๔	๐.๗๕	น้อย
๑๙. ประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ให้ข้อเสนอแนะที่ไม่ตรงกัน (missing= ๑ (๓.๗))	-	๕ (๑๘.๕)	๙ (๓๓.๓)	๘ (๒๙.๖)	๔ (๑๔.๘)	๒.๔๘	๑.๐๙	น้อย
๒๐. ประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ไม่มีการประสานหรือแบ่งงานกันชัดเจน	๑ (๓.๗)	๒ (๗.๔)	๑๖ (๕๙.๓)	๖ (๒๒.๒)	๒ (๗.๔)	๒.๗๘	๐.๘๕	ปาน กลาง
๒๑. ประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีสัมพันธภาพไม่ดีระหว่างกัน	-	๒ (๗.๔)	๗ (๒๕.๙)	๑๐ (๓๗)	๘ (๒๙.๖)	๒.๑๑	๐.๙๓	น้อย
๒๒. ท่านมีปัญหาสัมพันธภาพกับประธานหรือ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	-	-	๔ (๑๔.๘)	๖ (๒๒.๒)	๑๗ (๖๓)	๑.๕๑	๐.๗๕	น้อย ที่สุด
รวม						๒.๕๕	๐.๖๒	น้อย
๑.๔ ปัญหาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่								
๒๓. ท่านมีความยากลำบากในการติดต่อกับ เจ้าหน้าที่หลักสูตร	-	-	๑ (๓.๗)	๗ (๒๕.๙)	๑๙ (๗๐.๔)	๑.๓๓	๐.๕๕	น้อย ที่สุด
๒๔. เจ้าหน้าที่หลักสูตรไม่ให้คำแนะนำหรือ ความช่วยเหลือ	-	-	-	๕ (๑๘.๕)	๒๒ (๘๑.๕)	๑.๑๙	๐.๔๐	น้อย ที่สุด
๒๕. ท่านมีความยากลำบากในการติดต่อกับ เจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัย	-	-	๙ (๓๓.๓)	๑๕ (๕๕.๖)	๓ (๑๑.๑)	๒.๒๒	๐.๖๔	น้อย
๒๖. เจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัยไม่ให้คำแนะนำหรือ ความช่วยเหลือ	-	-	๖ (๒๒.๒)	๑๗ (๖๓)	๔ (๑๔.๘)	๒.๐๗	๐.๖๒	น้อย
รวม						๑.๗๐	๐.๔๒	น้อย ที่สุด
๑.๕ ปัญหาส่วนตัว								
๒๗. ท่านมีการะทางหน้าที่การงาน	๑๑ (๔๐.๗)	๘ (๒๙.๖)	๕ (๑๘.๕)	๓ (๑๑.๑)	-	๔.๐๐	๑.๐๔	มาก
๒๘. ท่านมีการะทางครอบครัว	๒ (๗.๔)	๒ (๗.๔)	๕ (๑๘.๕)	๖ (๒๒.๒)	๑๒ (๔๔.๔)	๒.๑๑	๑.๒๘	น้อย
๒๙. ท่านมีปัญหาด้านทุนทรัพย์	-	๓ (๑๑.๑)	๖ (๒๒.๒)	๑๐ (๓๗)	๘ (๒๙.๖)	๒.๑๕	๐.๙๙	น้อย
๓๐. ท่านขาดแรงจูงใจ	๒ (๗.๔)	๕ (๑๘.๕)	๑๓ (๔๘.๑)	๑ (๓.๗)	๖ (๒๒.๒)	๒.๘๕	๑.๒๐	ปาน กลาง
รวม						๒.๗๘	๐.๖๗	ปาน กลาง
รวมทั้งหมด						๒.๓๒	๐.๔๔	น้อย

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบปัญหาในกระบวนการทำวิทยานิพนธ์

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบปัญหาในกระบวนการทำวิทยานิพนธ์ในกลุ่มตัวอย่างทั้ง ๒ หลักสูตร สรุปว่า กลุ่มตัวอย่างจากทั้ง ๒ หลักสูตร คือ หลักสูตรศาสนาเปรียบเทียบและหลักสูตรจริยศาสตร์ศึกษา มีปัญหาในกระบวนการทำวิทยานิพนธ์ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ($p\text{-value} = ๐.๙๑๙$) แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างที่อยู่หลักสูตรต่างกัน มีปัญหาในกระบวนการทำวิทยานิพนธ์ไม่แตกต่างกัน รายละเอียดแสดงในตารางที่ ๒

ตารางที่ ๒ การวิเคราะห์ปัญหาในกระบวนการทำวิทยานิพนธ์ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง ๒ หลักสูตรโดยการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ ด้วยค่าสถิติ $t\text{-test}$ ($N = ๒๗$)

ตัวแปรและกลุ่มย่อย	ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	จำนวน(N) ๒๗	ค่าความน่าจะเป็น (P-Value)
หลักสูตร				๐.๙๑๙
ศาสนาเปรียบเทียบ	๒.๓๓	๐.๔๗	๒๐	
จริยศาสตร์ศึกษา	๒.๓๑	๐.๓๘	๗	

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง การศึกษาปัญหาในกระบวนการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบและสาขาวิชาจริยศาสตร์ศึกษา ภาควิชามนุษยศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยตามสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ ๑ - นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบกับสาขาวิชาจริยศาสตร์ศึกษา มีระดับปัญหาในกระบวนการทำวิทยานิพนธ์อยู่ในระดับปานกลาง

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับของปัญหาในกระบวนการทำวิทยานิพนธ์อยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = ๒.๓๒$) ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายด้านแล้วพบว่า มีค่าเฉลี่ยของระดับปัญหา อยู่ในระดับน้อยถึง ๓ ด้าน คือ ด้านปัญหาในขั้นตอนการทำโครงร่างวิทยานิพนธ์ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = ๒.๓๖$) ด้านปัญหาในขั้นตอนการสอบ

โครงร่างวิทยานิพนธ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = ๒.๒๓$) และด้านปัญหาในขั้นตอนการทำวิทยานิพนธ์ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = ๒.๕๕$) และระดับน้อยที่สุด ๑ ด้านคือ ด้านปัญหากับเจ้าหน้าที่ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x} = ๑.๗๐$) ในขณะที่ระดับปานกลาง มีเพียง ๑ ด้าน คือ ด้านปัญหาส่วนตัว มีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง ($\bar{x} = ๒.๗๘$) ภาพรวมออกมาจึงทำให้ค่าเฉลี่ยของระดับปัญหาในกระบวนการทำวิทยานิพนธ์อยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย ๒.๓๒ ซึ่งทั้งหมดนี้ อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า กระบวนการทำวิทยานิพนธ์มีขั้นตอนและระเบียบต่างๆ ตายตัวอยู่แล้ว จึงทำให้นักศึกษาเห็นว่าในตัวของกระบวนการเหล่านี้ทำให้เกิดปัญหาได้น้อยกว่าปัญหาที่มาจากตัว ของนักศึกษาเอง โดยเมื่อพิจารณาข้อคำถามพบว่า ข้อคำถามที่ได้ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อ ๒๗ มีภาระทางหน้าที่การงาน ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = ๔.๐๐$) ซึ่งเป็นข้อเดียวที่ได้ค่าเฉลี่ยในระดับมาก ในขณะที่ข้อคำถามอื่น จะได้รับค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งข้อคำถามนี้อยู่ในด้าน ปัญหาส่วนตัว แสดงให้เห็นว่า ปัญหาในตัวกระบวนการทำวิทยานิพนธ์จริงๆ มีปัญหาน้อย และไม่ได้ทำให้เกิดความล่าช้าในการทำวิทยานิพนธ์ แต่ภาระหน้าที่ส่วนตัวของนักศึกษาเอง เป็นตัวทำให้เกิด ปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์ได้มากที่สุด และอาจจะทำให้เกิดความล่าช้าในการทำวิทยานิพนธ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมจิตร แก้วมณี^๕ ที่ศึกษาเรื่อง ปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เพราะผลการศึกษาพบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อปัญหาการทำวิทยานิพนธ์ทั้ง ๕ ด้าน คือ ด้านคุณลักษณะส่วนตัวและความพร้อมของนักศึกษา, ด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการของนักศึกษา ด้านคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ด้านหลักสูตร และการเรียนการสอน และด้านการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัย อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย ๒.๖๗

สมมุติฐานการวิจัยข้อที่ ๒- นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนา เปรียบเทียบกับสาขาวิชาจริยศาสตร์ศึกษา มีปัญหาในกระบวนการทำวิทยานิพนธ์แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติ t-test พบว่า กลุ่มตัวอย่างจากทั้ง ๒ หลักสูตร คือ หลักสูตร ศาสนาเปรียบเทียบและหลักสูตรจริยศาสตร์ศึกษา มีปัญหาในกระบวนการทำวิทยานิพนธ์ไม่แตกต่างกัน ($p\text{-value} = ๐.๙๑๙$) ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาทั้ง ๒ หลักสูตร

^๕ สมจิตร แก้วมณี. “ปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับมหาบัณฑิตคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑ ม.ค. – มิ.ย. ๒๕๕๑ : หน้า ๑๓๓-๑๕๘.

มีเกณฑ์การวัดผล และการสำเร็จการศึกษาคล้ายกัน คือ ต้องสำเร็จการศึกษาภายใน ๕ ปี อีกทั้งแผนการศึกษาและระยะเวลาในการเรียน coursework ก็เท่ากันคือ ไม่เกิน ๒ ปีที่ศึกษา ดังนั้น เมื่อเรียนจบ coursework นักศึกษาจะมีระยะเวลาในการทำวิทยานิพนธ์อีกไม่เกิน ๓ ปี เช่นกัน และที่สำคัญคือ ทั้ง ๒ หลักสูตรมีกระบวนการทำวิทยานิพนธ์เหมือนกัน เพราะเป็นระเบียบของบัณฑิตวิทยาลัย

จากกระบวนการทำวิทยานิพนธ์ที่เหมือนกันนี้ ทำให้ปัญหาในกระบวนการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาทั้ง ๒ หลักสูตรไม่แตกต่างกัน เนื่องจากต้องปฏิบัติตามขั้นตอนดังกล่าว ซึ่งเป็นระเบียบของบัณฑิตวิทยาลัยเหมือนกัน ซึ่งผลของการวิเคราะห์ข้อมูลนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสมจิตร แก้วมณี^๕ ศึกษาเรื่อง ปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผลการศึกษาพบว่า เมื่อศึกษาเปรียบเทียบนักศึกษาที่มีตัวแปรสาขาวิชาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

๑. ภาควิชาฯ และหลักสูตรฯ ควรมีการจัดอบรมการเขียนวิทยานิพนธ์ให้กับนักศึกษาตั้งแต่เริ่มเข้าศึกษา ทั้งนี้ อาจจัดในรูปแบบโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อฝึกให้นักศึกษาได้ลงเขียนวิทยานิพนธ์ จะได้สร้างความคุ้นชินให้กับนักศึกษา และจะช่วยในการเขียนวิทยานิพนธ์ของตนเองได้มาก

๒. หลักสูตรฯ ควรเร่งรัดให้นักศึกษาเลือกหัวข้อที่จะทำวิทยานิพนธ์ให้ได้ก่อนเรียนจบ coursework หรือถ้าเลือกหัวข้อได้ภายในเทอม ๒ ของปีการศึกษาแรกยิ่งดี เพราะจะทำให้นักศึกษาไม่ต้องเสียเวลากับการเลือกหัวข้อ ทั้งนี้ อาจารย์ที่ปรึกษาควรให้คำแนะนำการเลือกหัวข้อให้นักศึกษา โดยพิจารณาตามความถนัด ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของการเก็บข้อมูล

๓. ภาควิชาฯ ควรสร้างระบบการติดตามความก้าวหน้าของนักศึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ มีการประสานงานระหว่างนักศึกษา เจ้าหน้าที่และคณาจารย์ตลอดเวลา เพื่อความต่อเนื่องในการทำวิทยานิพนธ์ และเมื่อนักศึกษามีปัญหาจะได้ให้ความช่วยเหลือนักศึกษาได้ทันทั่วถึง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรศึกษากับนักศึกษาในภาควิชาอื่นๆ หรือหลักสูตรอื่นๆ ทั้งระดับปริญญาโท และปริญญาเอก เนื่องจากมีนักศึกษากันจำนวนมากที่พบปัญหาระหว่างการทำวิทยานิพนธ์

^๕ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๓๓-๑๕๘.

๒. ควรศึกษาเชิงคุณภาพกับคณาจารย์ในหลักสูตรฯ เพื่อได้รับข้อมูลอีกด้าน ซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์ในการวางแผนช่วยเหลือนักศึกษาต่อไป
๓. ควรศึกษาในกลุ่มนักศึกษาที่กำลังทำวิทยานิพนธ์อยู่ เพื่อให้ได้รับข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน
๔. ควรศึกษาปัญหาส่วนตัวที่นักศึกษาประสบและเป็นปัจจัยสำคัญให้ทำวิทยานิพนธ์ล่าช้า

บรรณานุกรม

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : สามเจริญพานิช, ๒๕๓๑.

พร พรหมหาราช. การวิเคราะห์ปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. รายงานวิจัย คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๕.

สมจิตร แก้วมณี. ปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับมหาบัณฑิต, ๒๕๕๑.

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์, ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑ ม.ค. - มิ.ย. ๒๕๕๑ : ๑๓๓-๑๕๘.